

SLUTTRAPPORT BOLYST

Til:	Kommunal- og moderniseringsdepartementet, KMD	postmottak@kmd.dep.no
Fra:	Flakstad kommune	
Dato:	27.11. 2015	

Kommune:	1859 Flakstad
Prosjektnavn:	Skjelfjord – i tiden
Prosjektleder:	Frid Arntzen/ Kurt Atle Hansen
Leder i styringsgruppen:	Kurt Atle Hansen, Nærings- og utviklingssjef
Kontaktperson i fylkeskommunen:	Ole Bernt Skarstein
Forankring av prosjektet (flere kryss er mulig)	<ul style="list-style-type: none"> a) Styringsgruppe x b) Forankring i befolkningen x c) Samarbeid med andre aktører lokalt, regionalt/ nasjonalt x
Mål og eventuelle delmål med prosjektet. I hvilken grad har prosjektet nådd eller er prosjektet på vei til å nå sine mål?	<p>Hovedmål:</p> <p>Skape optimisme og nye arbeidsplasser, og legge til rette for tilflytting og befolkningsvekst.</p>

Generelt:

Hovedprosjektet startet oktober 2011 som oppfølging av forprosjektet Historiske Skjelfjord 2010-2011. Første fase ble fullført i 2012 (se tidligere rapport) og fase 2 har pågått i 2013-2015. Det har vært nødvendig å drøye prosjektperioden for å få realisert viktige tiltak som bokprosjekt om krigshistorien i Skjelfjord.

Det har vært en naturlig koordinering med de andre to delprosjektene for bolyst i Flakstad, og det har vært rapportering underveis til KMD og andre.

Selv om folketallet i Flakstad har fortsatt å synke en del, så opplever Skjelfjord relativt stabilt innbyggertall. Oppgang i fiskeriene skaper ny fremtidstro, og det legges nå til rette for tilflytting og vekst gjennom konkrete tiltak ift boliger, reiseliv og opplevelser.

Delmål 1.

Etablering av et senter for formidling av lokal historie via interaktive media, utstilling og kafédrift.

Skjelfjord har vært ei tradisjonell fiskarbondabygd som i dag også er et populært sted å bo. utfordringene er mangel på boligtomter og nye arbeidsplasser utenom fiskeri og offentlig virksomhet. Det er også behov for å fremme bygdas historie og identitet, og dette har vært viktig for bolyst-prosjektet.

Skjelfjord var åsted for en rekke spesielle hendelser i perioden 1940 – 1944. Våren 1940 var denne lille fiskarbondebygda reparasjonshavn for den allierte marinen etter sjøslaget om Narvik. Seinere ble bygda sterkt befestet av tyskerne med kystfort på mange utkikkspunkt med fri bane mot yttersida og innersida av Lofoten.

Det ble i mai 2013 arrangert en workshop på Ramberg i regi av bolystprosjektet med deltakelse fra mange aktuelle fagmiljø som Universitetet i Tromsø, Museum Nord, Krigsmuseet i Narvik, Fortidsminneforeningen i Nordland, Moskenes og Flakstad historielag m.fl. Det ble presentert flere utredninger som prosjektet hadde bestilt (vedlegg), og disse viser potensialet for å etablere et formidlings-senter for lokal historie om krigen og andre epoker. Det er nå rimelig godt dokumentert at det faglige og historiske grunnlaget er til stede, også ift mulige kommersielle opplegg med opplevelsesturisme kombinert med kurs, skole m.v.

I løpet av høsten 2013 og vinteren 2014 er det fulgt opp med videre avklaring ift muligheter for lokalisering av et slikt senter, evt. i foreløpige lokaler i første fase. Dette er fulgt videre opp med forhandlinger med et privat firma om mulige lokaler. Videre er det kartlagt interessenter som kan delta i realisering av et historisk senter i Skjelfjord. Markedet er kartlagt i egen rapport, samt sjekking av utviklingstrekk og lignende etableringer andre steder.

Avklaringer med reiselivsaktører som Destination Lofoten har vist at det er økende etterspørsel på opplevelser og informasjon om kultur og historie. Både cruiseturister og andre grupper vil ha flere tilrettelagte opplegg i Vest-Lofoten, og her vil Skjelfjord kunne være et godt tilbud.

Konkrete forberedelser ift lokalisering og infrastruktur er igangsatt. Det er gjennomført befaring med Statens Vegvesen om mulig avkjørsel og parkeringsplass langs fylkesveg til Skjelfjord og langs E10. Det er engasjert en erfaren arkeolog som bl.a. har under

utarbeidelse en plan for skilting og merking av historiske attraksjoner i Skjelfjord, med tanke på en trinnvis realisering av et opplegg for visningsturer.

I sum er viktige tiltak utført og delvis supplert med videre tiltak som er nødvendige, slik at delmålet er nådd.

Delmål 2.

Etablering av rorbuanlegg til uleie for tilreisende, og som kan gi fastboende et midlertidig botilbud.

Dette tiltaket er oppgradert til et større boligprosjekt, Skjelfjord Panorama, som fullføres høsten 2015. Bygget realiseres ved ombygging og oppgradering av det kommunale eldresenteret, som ble solgt i 2014. Her blir det leiligheter for salg/utleie, og i tillegg blir det mulig å få leie kontorlokaler og selskapslokaler.

Skjelfjord Panorama eies av selskapet West Side Story AS, som opprinnelig ble etablert med mange lokale aksjonærer for å realisere et rorbuanlegg på vestsida av Skjelfjorden. Dette arbeidet går også videre, og vil kunne realiseres hvis spørsmål om tomteforhold og rasfare på vestsida avklares positivt.

Bolystprosjektet har dialog med selskapet om mulig samarbeid videre ift dokumentasjonsarbeid, informasjon og evt. etablering av et historisk senter.

Delmål 2 for prosjektet er nådd på en god måte.

Delmål 3.

Kjøp av en komplett fiskarbondegård med bygninger, kai, naust og stø skal styrke attraksjons- og næringsgrunnlaget ytterligere, og gi mulighet for utvikling av nye opplevelsestilbud.

Forutsetningene for dette delmålet har blitt noe endret, i og med at den aktuelle gården ble solgt i 2013 til private utenfor bygda. Det meste av innbo og løsøre ble solgt på auksjon, og Skjelfjord innbyggerforening fikk organisere dette mot en viss godtgjørelse. Dette delprosjektet ble deretter avsluttet ift bolystprosjektet.

Delmålet ble likevel nådd til en viss grad på den måten at gården er solgt og vedlikeholdes, og at mye av innbo og historiske gjenstander fortsatt er i bygda.

Delmål 4.

Dokumentasjon og visning av lokal historie og kultur skal gi bygda og Flakstad kommune flere muligheter til å ta i mot turister og andre besøkende, samt yte et bredt og særpreget tilbud. Dette kan igjen gi engasjement til videreutvikling og nye næringer.

Det er utarbeidet flere faglige rapporter i regi av bolyst-prosjektet, og det er etablert et godt nettverk for informasjon og tilgang på historisk dokumentasjon om krigshistorien i Skjelfjord og området rundt Lofoten. Studietur til England i 2012 gav verdifull

	<p>dokumentasjon og unike videointervju med veteraner fra de allierte marinefartøyene. Kontakter med tyske og norske arkiv supplerer dette.</p> <p>Det pågår nå arbeid med å finne flere større gjenstander som ble etterlatt da den allierte flåten brått måtte forlate Skjelfjord i mai 1940 etter at de var oppdaget av tyske fly. Kombinert med skilting og annen informasjon kan dette gi mye oppmerksomhet fremover, og legge grunnlag for å realisere historiske turer og besøksturisme. Mange kommer for å se stedet der deres far eller bestefar var under krigen, og mange vil legge blomster ved minnebautaen som er reist i Skjelfjord for de falne, eller på sjøen i fjordmunningen der mange ble gravlagt svøpt i flagget. Dette behovet er kanskje større enn forventet, og det omfatter nye generasjoner, og dermed fornyet grunnlag for et visning og tilrettelegging.</p> <p>Bolystprosjektet har også bidratt til å avdekke andre historiske epoker. Bl.a. er det flere bosted fra steinalder, det er sjøsamiske tufter og det er kartlagt et stort jernaldertun på Voland like Skjelfjord. I dialogen med reiselivet og Destination Lofoten kommer det klart frem ønske om å tilrettelegge flere attraksjoner der turister kan få formidlet historien på en levende måte. Det er under planlegging flere delprosjekt som skal følge opp bolystprosjektet når dette avsluttes.</p> <p>I løpet av fase 2 i prosjektet er det kommet opp planer for ei bok om krigen i Lofoten og den viktige rollen som Skjelfjord hadde i dette som strategisk reparasjonshavn for allierte krigsskip i 1940. Forfatter er Geir H. Haarr, som er en etablert og anerkjent krigshistoriker med flere bokutgivelser tidligere. Dette bokprosjektet har medført noe endring i bolystprosjektet mht fremdrift og gjennomføring. Slik det ser ut, blir dette ei bok med internasjonal aktualitet og faglig tyngde. Dette vil kunne aktualisere etablering av et formidlingscenter for lokal historie.</p>
<p>Målgrupper for prosjektet, når prosjektet frem til disse?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prosjektet har involvert mange av kommunens og bygdas befolkning. Innbyggerne i bygda Skjelfjord er naturlig nok mest involvert, men etter hvert i prosjektet er også andre utenfor bygda direkte eller indirekte koblet inn ift konkrete tiltak og delprosjekt. 2. Lokalt næringsliv: Det nyetablerte aksjeselskapet West Side Story AS, reiselivsbedrifter og en opplevelsesbedrift er involvert i prosjektet. Det blir antakelig videre oppfølging og samarbeid etter at prosjektet er ferdig. I tillegg er flere bedrifter kjøpt inn som leverandører av varer og tjenester. 3. Investorer: Det har vært dialog med lokal investor, men det avventes nærmere dokumentasjon av grunnlaget for en satsing. Det jobbes med flere for å få realisert et bygg med historisk senter og faglig innhold. 4. Eksterne fagmiljø: Universitetet i Tromsø, Universitetet i Nordland, Museum Nord, Fortidsminnesforeningen i Nordland, diverse museum i England, Tyskland, Australia. Orkana Forlag og forfatter Geir H. Haarr er koblet inn ift bokprosjekt. 5. Potensielle tilflyttere: Etablering av boliger i Skjelfjord Panorama vil medføre flere innbyggere og det kan dra med seg nye boligprosjekt. Det har vært samarbeid tilflyttere som har startet egen bedrift, og det legges opp til at flere skal kunne etablere virksomhet og samarbeide med prosjektet i videre faser. Rorbuanlegget som planlegges i Skjelfjord skal kunne brukes også som startbolig for tilflyttere. Det blir også markedsført nye arbeidsplasser og studieplasser når senteret er realisert, for å stimulere tilflytting til bygda.

<p>Resultat som er oppnådd i form av aktiviteter eller tiltak</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prosjektet har skaffet frem betydelig med historisk dokumentasjon av hendelser under krigens første år, med hovedvekt på våren 1940. 2. Det er produsert faglige utredninger som viser historiske hendelser, anlegg og system knyttet til ulike epoker i Skjelfjord, og det er vurdert markedsmessig potensial for å realisere visning i samarbeid med historiske fagmiljø og reiselivsnæringen. 3. Det er etablert tilgang til den unike samlingen foto og dokumenter etter marineoffiser og fiskekjøper Hartvik Sverdrup på Reine, som var sentral i Skjelfjord-dramaet i 1940. 4. Det er også etablert samarbeid med Museum Nord Lofoten Krigsmuseum i Svolvær om dokumenter og historiske effekter. 5. Det er videre etablert god kontakt med aktuelle fagmiljø, bl.a. Universitetet i Tromsø, avd. for marin arkeologi, Universitetet i Nordland, historieseksjonen samt Marinemuseet i Horten. 6. Kontakt med fagmyndighet er styrket gjennom dialogen med Flakstad kommune og kulturminneavdelingen i Nordland fylkeskommune. 7. På studietur til England og ved kontakt med bl.a. Tyskland og Australia har det blitt samlet inn uvurderlig historisk materiale. Dette gir grunnlag for bearbeiding, studier og visning i årene fremover. 8. Det er utarbeidet markedsanalyse og skissert driftsopplegg for et mulig historisk senter i samarbeid med Destination Lofoten og andre aktører innen reiseliv. 9. Det er etablert et aksjeselskap som har bygget nye boliger i tidligere helseinstitusjon i Skjelfjord, og det arbeides videre for etablering av rorbuanlegg m.v. 10. Arkeolog har blitt engasjert for å utvikle skiltplan og opplegg for tilrettelegging/visning av historiske steder og hendelser. Dette skal følges opp i videre prosjekt etter bolystprosjektet. 11. Rapport om et stort jernaldertun på Voland ved Skjelfjord er laget av arkeolog som et ekstra tiltak i prosjektet. 12. Dykker har blitt engasjert for å skaffe ny kunnskap om gjenstander fra krigens dager som i følge ulike kilder skal ligge i Skjelfjord. 13. Bok om krigshistorien i Lofoten og Skjelfjord er under utarbeiding i samarbeid med bl.a. Orkana forlag og krigshistoriker/forfatter Geir H. Haarr. 14. Samarbeid og synergi med de andre to bolystprosjektene i Flakstad. 15. Generell mobilisering og samling omkring muligheter som ligger i lokal historie og historiske merker i naturen i Skjelfjord. Godt engasjement også utenfor bygda ift de muligheter og funn som avdekkes.
<p>Vurdering av framdrift i forhold til opprinnelig plan</p>	<p>Prosjektet er forlenget pga kompleks problemstilling, tidkrevende prosesser ift mange fagmiljø. Det er foretatt følgende justering:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Salg av aktuell fiskarbonddegård (delprosjekt 3) til private har medført at dette delprosjektet ble avsluttet. ○ Nytt delprosjekt med bok om krigshistorien er igangsatt, og dette vil bli fullført i 2016 som et selvstendig prosjekt i forlengelsen av bolyst-prosjektet. ○ Faglige rapporter om jernaldertunet på Voland og batteri på Skjelfjord og Ramberg er utarbeidet i prosjektet som følge av kunnskap som kom frem via research og kontakt med nye kilder.

<p>Oppnådde resultater Hvor geografisk konsentrert har prosjektet hatt/vil ha effekt? (Kryss av)</p>	<p>a) Helt lokal effekt</p> <p>b) Effekten kommer innen flere kommuner i regionen. x</p> <p>c) Effekten kommer i hele fylket</p> <p>d) Effekten kommer i eget og andre fylker</p> <p>e) Effekten kommer i eget fylke, andre fylker og/eller utenfor Norge x</p> <p>f) Vet ikke/ikke relevant</p>
<p>Kort beskrivelse av metodikk i prosjektet (max 250 ord)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oppfølging av godt gjennomført forprosjekt. 2. Samarbeid med fagmiljø og institusjoner i Norge og utlandet som har kompetanse på krigshistorie og tilrettelegging av formidlingsopplegg. 3. Mobilisering og samarbeid med private, lokale bedrifter samt lag/foreninger om et felles bygdeløft som har vist seg å være effektivt. 4. Aktiv prosjektgruppe med forankring i lokalmiljøet. Vi har beholdt ei lita prosjektgruppe, og heller knyttet opp andre personer etter behov ift konkrete spørsmål. 5. Tett samarbeid med kommunen. Flakstad kommune v. nærings- og utviklingssjefen trekker frem mulige synergieffekter med andre utviklingsprosjekt og markedsfører prosjektet ift andre kommuner og nettverk. Flakstad er omstillingskommune, og har stort fokus på effektiv og kreativ innsats for nyskaping og utvikling.
<p>Overføringsverdi for eksempel til andre lokalsamfunn</p>	<p>Hovedfokus på dokumentasjon og synliggjøring av lokal historie er relevant for mange kommuner. Mye av metodikken vil være aktuell for mange andre bygder og lokalsamfunn. Det samme gjelder samarbeid med reiseliv og lokale bedrifter samt lag/foreninger ift å etablere tilbud med aktiviteter og visning knyttet til lokal historie, natur og tradisjon.</p> <p>Utvikling av nye tilbud i skjøringspunktet natur/kultur/historie er etterspurt av reiselivet, men svært krevende å etablere på en profesjonell og seriøs måte. Ny kompetanse må hentes utenfra og etter hvert utvikles lokalt.</p> <p>Selv om Flakstad er en liten kystkommune med nokså ensidig næringsliv (hovednæring er fiskeri), så kan det være likheter med små kommuner for eksempel på innlandet som er avhengig av ei kultur- og naturbasert hovednæring.</p>
<p>Ekstern kommunikasjon og deltakelse på samlinger med utgangspunkt i prosjektet</p>	<p>I starten av prosjektet var to fra prosjektgruppa på flere samlinger i regi av fylkeskommunen med tema LUK, bolyst eller tilflytting.</p> <p>Prosjektleder og ei fra prosjektgruppa deltok i studium i Prosessledelse i lokal samfunnsutvikling, i regi av fylkeskommunen og Utviklingskompetanse AS</p> <p>Omfattende kontakt med ulike fagmiljø, museum m.v. i flere land. Flere var i Skjelfjord på arrangement i 2010, og har holdt kontakten.</p> <p>Studieturer til England og andre steder for å gjøre intervju, sjekke kilder samt etablere nye kontakter for videre utviklingsarbeid.</p> <p>Kommunen på ulike måter frontet prosjektet utad og forankret med andre tiltak og mulige samarbeidsaktører.</p> <p>Dialog og oppfølging gjennom epost, Facebook-side og delvis via hjemmeside. Faglige rapporter som er utarbeidet i prosjektet er sendt til aktuelle samarbeidspartnere og blir synliggjort på kommunens hjemmeside.</p>

Regnskap (satt opp slik at det kan sammenlignes med budsjettpostene)	Skjelfjord i tiden, prosjektregnskap	Budsjett	Regnskap
	Prosjektleder	90.000	110.000
	Innsamling dok, film. M.m.	180.000	172.131
	Arkitekt, web, opplæring	70.000	78.600
	Tursti, info, rest. krigsminner	40.000	35.000
	Markedsføring, distribusjon, formidling	70.000	68.636
	Møter, reise, kjøring	50.000	52.494
	Prosjektadm, rapport, regnskap	20.000	25.231
	Sum	520.000	552.092
Hvilke målsettinger i distrikts- og regionalpolitikken hører prosjektet inn under? (Sett kryss ved svaret, flere svar er mulig)	a) Stabilisere eller øke befolkningen		x
	b) Styrke, sikre eller etablere arbeidsplasser		x
	c) Opprettholde/videreutvikle eksisterende virksomhet eller bidra til nyetableringer		
	d) Økt innovasjon eller innovasjonsevne		x
	e) Økt kompetanse (både realkompetanse og formalkompetanse) for målgruppen		
	f) Økt tilgjengelighet (bedre veier, havner, transporttiltak og breibånd)		
	g) Styrke regionale sentra		
	h) Å gjøre stedet/kommunen/området mer attraktivt som bosted eller lokaliseringssted for bedrifter?		x
	i) Å gjøre stedet/kommunen/området mer attraktivt som reisemål?		x
Gi en kort omtal av hvordan arbeidet er tenkt videreført etter prosjektets slutt (maks 250 ord)	Etter avslutning av bolyst-prosjektet vil flere element kunne drive videre helt eller delvis kommersielt.		
	Boligprosjektet er overtatt av lokalt selskap som driver videre på kommersiell basis som en del av boligmarkedet i Flakstad. Dette vil også bli tatt inn i boligpolitisk plan for kommune som skal vedtas i 2016.		
	Bokprosjektet skal ferdigstilles i 2016 som eget delprosjekt, og vil antakelig følges opp videre i samarbeid med forlag og forfatter. Det kan bli aktuelt med utgivelse på engelsk og andre språk i tillegg til norsk.		
	En betydelig del historisk dokumentasjon vil foreligge som grunnlag for videre utvikling og verdiskaping. Reiselivet med lokale bedrifter, Arctic Cruise Service og Destination Lofoten vil være aktuell i oppfølging og bruk av ulike tilbud.		
	Videre planlegging av et historisk senter vil bli fulgt opp, bl.a. med faglig konferanse/seminar i samarbeid med reiselivet og ulike aktører innen opplevelsestilbud i Lofoten. Det planlegges oppfølgingsprosjekt med utvikling av tilbud og aktivitet for studenter, forskere og andre interesserte som vil lære med om krigshistorie og hendelsene i Skjelfjord.		
	Definering av mulig innhold i et historisk senter skal også omfatte potensial for nyskaping og lokal verdiskaping, og det kan bli aktive koblinger med samarbeid med landbruk og fiske ift arrangement og presentasjon av lokale råvarer og produkter. Skolene blir også koblet inn som mulige brukere av historisk senter, utstillinger, vandringsveger og studierom.		
Ellers vil hele bygda og kommunen utfordres på å se mulighetene videre. En slik bygdemobilisering må gi resultater og anspore til å løse nye utfordringer. Dette er styrket gjennom bolyst-prosjektet Skjelfjord – i tiden.			
Se også fagrapport for nærmere beskrivelse av prosjektet med bilder, rapporter og andre vedlegg.			